

Stichting

MEMORIAAL

ter bevordering van literatuur en kunst

Nieuwsbrief 15, december 2014

**Graag wensen wij onze begunstigers en lezers een mooie kersttijd en een voorspoedig 2015 toe!
Ook in het nieuwe jaar hopen wij op uw steun, in welke vorm ook, te mogen rekenen.**

Het afgelopen, zeventiende jaar van het bestaan van onze stichting was een rustig jaar, maar heeft toch enige opmerkelijke feiten opgeleverd. De plaatsvervangende voorzitter en secretaris van het bestuur, Dr. Gregor Langfeld, die zich vele jaren hoogst verdienstelijk heeft gemaakt voor ons welvaren, is afgetreden. Hij kon zijn nieuwe taak als docent aan de universiteit van Amsterdam niet meer verenigen met de directe zorg voor onze stichting. Wel heeft hij zitting genomen in onze Raad van Advies, vanwaaruit hij onze activiteiten blijft volgen. Tot ons grote genoegen kunnen wij als nieuw lid van het bestuur Mr. Jaap Rehbock begroeten, die, vanuit diezelfde Raad, ons werk al jaren heeft begeleid en gesteund. Beide heren zijn wij dankbaar voor deze, voor ons ongetwijfeld nuttige en plezierige "rochade", en voor de bewezen en nog te bewijzen diensten.

Op het gebied van de publicaties – toch ons belangrijkste werkterrein – valt ook iets nieuws te vermelden: twee boeken van de hand van onze voorzitter, Dr. Conrad Stibbe, zagen, na lange voorbereiding, in resp. januari en september het licht bij de uitgeverij Tiem te Baarn, in de zg. Prominent-reeks. Deze reeks, zegt de reclame-pagina *bestaat uit pareltjes van allerlei soort, zoals brieven, (ego)documenten, gedichten, memoires, essays, korte verhalen, polemieken, literaire gidsen, nagelaten werken, monografieën...* Tot nu toe zijn 20 delen in de reeks verschenen. De publicatie van de beide boeken van Stibbe is mede mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van onze stichting. Beide boeken zijn in het kader van de activiteiten van onze stichting ontstaan. Zie verder de aankondiging hieronder.

Het bestuur vergaderde dit jaar tweemaal, in april en in oktober. Er werden oude plannen besproken en nieuwe gesmeed. Een probleem is de onderbezetting van het bestuur. Dat bestaat momenteel uit vier leden, terwijl het, volgens de statuten, uit minimaal vijf en maximaal zeven leden zou moeten bestaan. Wij zetten ons zoeken naar jonge, literair-begaafde, kandidaten voort. Ook baart het interen op ons beperkte kapitaal zorgen. Wij zullen met meer nadruk om begunstigers en fondsen werven. In dit verband is het belangrijk, dat onze stichting als "ANBI-instelling" door de fiscus erkend blijft. Aan de nieuwe eisen, die door de belastingdienst hiervoor zijn gesteld, hebben wij voldaan. Daartoe behoort, vanaf 2012, de publicatie van onze financiële jaaroverzichten op onze website (zie www.stichtingmemoriaal.nl).

Tenslotte willen wij wijzen op een artikel van de hand van mevrouw Umtul Valeton, dat zij ons toestuurde en dat wij hieronder afdrukken. Het gaat in hoofdzaak over de Perzische dichter Rumi of Roemi (1207-1273), die bij de stichting Memoriaal weliswaar in hoog aanzien staat, maar tot op heden weinig of geen aandacht van onze kant heeft gekregen. Graag danken wij mevrouw Valeton voor haar bijdrage.

TWEE NIEUWE PUBLICATIES

Onder zijn literaire schuilnaam Corrado Hoorweg heeft Conrad Stibbe in 2014, na jarenlange voorbereiding, de twee volgende boeken gepubliceerd. Deze kunnen via de boekhandel of via ons of direct bij de uitgever besteld worden.,

1. *Van Mathilde tot Mei. De dichters van 1880 en de vriendschapssonneten van Jacques Perk en Willem Kloos.* 236 pagina's. 8ste deel in de Prominent-reeks van de uitgeverij Tiem. Prijs E 19,95

Het boek bestaat uit twee grote hoofdstukken. Het eerste geeft een beschrijving van de begin- en de bloeitijd van de beweging van 1880, zoals die vooral in de figuren van Perk, Kloos en Verwey, maar ook in die van Gorter, de vier voornaamste dichters, tot uitdrukking komt. Het tweede behandelt een onderdeel uit het eerste: de kortstondige vriendschap van Jacques Perk en Willem Kloos in 1880-1881, die met de dood van Perk in de vroege winter van 1881 afgesloten wordt, maar grote gevolgen heeft voor het ontstaan van de beweging van de "Tachtigers". Hun vriendschap vond een neerslag in de sonnetten, die zij voor en aan elkaar schreven. Deze worden opnieuw afgedrukt en van commentaar voorzien.

2. *Florilegium. Een humanistische stroming in de Nederlandse dichtkunst sinds 1880. Een bloemlezing.* 274 pagina's. 15de deel in de Prominent-reeks van de uitgeverij Tiem. Prijs: E 24,95

Als behorend tot een "humanistische stroming" worden in dit boek in totaal 14 Nederlandse dichters, met een representatieve keuze uit hun werk, waaruit dat "humanisme" blijkt, gepresenteerd. Bovendien valt het licht op drie figuren, die als inspirators en steunpilaren van die dichters kunnen gelden. Het gaat om de humanisten Willem Doorenbos, diens leerling Frank van der Goes en de Duitse immigrant en humanist Wolfgang Frommel. De laatste krijgt veel aandacht omdat hij, vanaf 1939 tot zijn overlijden in 1986 woonachtig in Nederland, een groep van vijf, vrijwel onbekend gebleven jongere Nederlandse dichters inspireerde. Deze kleine groep vertegenwoordigt, volgens Hoorweg, die zelf tot de groep behoorde, een specifieke geest, die, wars van de gangbare literaire stromingen, een humanistische inslag vertoont. Deze past zowel in het kader van wat Frommel als humanist verkondigde als in dat van een reeks bekende Nederlandse "voorgangers". Het boek kan even uitdagend als degelijk voorbereid genoemd worden.

OUDERE PUBLICATIES

Graag brengen wij, uit onze lijst van publicaties (voor de volledige lijst, zie onze vorige Nieuwsbrieven): de volgende titels onder uw aandacht:

- Van het boek Constantijn Huygens, *Journal van de reis naar Venetië*, dat wij in 2003 bij de uitgeverij Prometheus / Bert Bakker lanceerden, zijn de laatste exemplaren uitverkocht. Degenen die een herdruk van deze veelgevraagde publicatie zouden wensen kunnen hun namen aan ons opgeven (zie het adres hieronder).

- In verband met het feit, dat Drs. René van Gruting zijn werkzaamheden als directeur van de uitgeverij Van Gruting wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd heeft beëindigd - wat tevens het einde van zijn bedrijf met zich meebrengt - zijn de twee alom geprezen herdenkingsboeken voor Chris Dekker en Vincent Weyand, die wij resp. 2005 en 2008 bij hem publiceerden, tegen sterk gereduceerde prijs bij ons - zolang de voorraad strekt - te bestellen:

J.G. van Rossum du Chattel, C.M.Hoorweg et alii, **EL GRAN BAL, Leven en werk van Chris Dekker (1922-1996)**. 310 p. met talrijke illustraties. Uitgeverij van Gruting, Westervoort, 2005. ISBN 90 75879 288. Prijs: € 30,-, nu voor € 9,95. Exclusief verzendkosten.

Corrado Hoorweg, Michael Valetton, Olaf Weyand (ed.), **AAN DER DROOMEN TORENTTRANS. Werk en leven van Vincent Weyand (1921-1945)**. 286 p. met talrijke illustraties. Uitgeverij van Gruting, Westervoort, 2008. ISBN 879-90-75879-438. Prijs: € 25,-, nu voor € 12,00. Exclusief verzendkosten.

Bestel-adres: Stichting Memoriaal, Mauvestraat 41 huis, 1073 RH Amsterdam; ook via onze website: www.stichtingmemoriaal.nl

Een pelgrimage naar het graf van Roemi in Konia, Turkije, december 2012

Kennis vanuit het oude Egypte

Soefisme (een pad van liefde en wijsheid) is zo oud als de mensheid, er zijn altijd dorpswijzen en stamoudsten geweest die de weg wezen. Vaak was en is er een of meerdere initiatie(s) aan verbonden en wordt zo'n "groep" rond een wijze ondergebracht in een bepaalde orde. Elke orde heeft een eigen kleur: met naast het mystieke doel, ook een sociaal doel. We vinden bij Pythagoras (500 bc.) een esoterisch systeem, dat doet denken aan de huidige soefie-orde. Pythagoras is lange tijd in Egypte geweest waar hij zich verdiepte en geïnitieerd werd in de oude esoterische scholen. De kern van die leer was en is: dat alles één is, alles met elkaar verbonden is en dat God de enige is, die zich uitdrukt en manifesteert in het universum. Er waren altijd al wijzen, soefies "avant la lettre". De naam Soefi is pas gangbaar geworden nadat de Islam zich verbreidde.

De Islamitische tijd

In de tijd van Mohammed (6de en 7de eeuw) werd de eerste Soefi-wijsheid op schrift gesteld. Orthodoxie en mystiek waren weliswaar niet over één kam te scheren maar hun tegenstrijdigheid bewerkstelligde juist daardoor wèl dynamiek. In de 9de eeuw gaf Dhu'n-Nunal Misri (Cairo 830), het moderne soefisme zijn huidige vorm. Hij kon de hiërogliefen van de oude Egyptenaren lezen en fungeerde als schakel tussen de oude wijzen en het moderne soefisme in de tijd van de vroege Islam. Ook hier zien we weer de invloed vanuit de oude Egyptische esoterische leer. De oude ordes werden ingelijfd door de Islamitische religie omdat zij buiten de Islam niet werden toegestaan. In de beginperiode breidde de Islam zich snel uit, niet alleen tot diep in Spanje, maar ook naar India en Pakistan. Deze extroverte wereldse kracht was er tegelijkertijd met de diepste ascese van de individuele soefi en moslim, waardoor de mystieke kant van de Islam zich ook naar de veroverde gebieden uitbreidde. Een heel bekende soefi-geleerde en dichter, Ibn Arabi, kwam uit Islamitisch Spanje. In het westen kun je nu talrijke soefi-orde vinden die vrij zijn van enig geloof en alleen tot doel hebben de mystieke eenwording met God, de Unio Mystica.

Wie was de mysticus en dichter Roemi?

Djalalu'ddin Roemi is in Turkije en Perzië (Iran) bekend onder zijn titel Mawlana, zo werd en wordt Roemi in Turkije genoemd, het betekent zoiets als meester. Hij werd in 1207 geboren in een Perzische familie van theologen en juristen. Toen hij nog jong was, vluchtte zijn familie voor de aanstormende legers van de Mongolen. De reis duurde 20 jaar, steeds verder naar het westen trokken ze en het gezin vestigde zich uiteindelijk in Konia, Turkije. De bibliotheek van vader Bahauddin Walad had 200 kamelen nodig om vervoerd te worden. Roemi is niet alleen een telg uit een intellectuele familie, maar ook uit een met een lange soefi-traditie. Het volgende verhaal illustreert dat: de vader en de zoon brengen een bezoek aan de dichter en geestelijk leraar Fariduddin Attar (ondermeer bekend van het boek *De samenspraak der vogels*). Attar ziet vader en zoon vanuit de verte op zich af komen en zegt: "hier komt een zee gevolgd door een oceaan". Hoe visionair dat inzicht was blijkt later. In Konia kan vader Bahauddin zijn oude beroep aan de universiteit en rol van geestelijk leraar weer oppakken. Als hij een aantal jaren later sterft is het Roemi die hem opvolgt. In die tijd was het niet vreemd om intellectuele taken te combineren met geestelijk leiderschap.

Roemi heeft in "het westen" tijdgenoten als: Dante, Franciscus van Assisi en Meister Eckhart, die ook het dichterschap met de mystiek combineerden. Er zijn "westerse" schrijvers als Goethe en Shakespeare die zich door hem lieten inspireren. Mede dankzij de inzet van Coleman Barks, die al ruim 40 jaar bezig is zijn gedichten in gangbaar Engels te hertalen en vaak optreedt bijvoorbeeld tijdens literaire festivals, is Roemi ook tegenwoordig geen onbekende naam. Roemi's beroemdste en meest uitgebreide werk is de Mashnawi (64.000 regels, bestaande uit gedichten en allegorische verhalen, gebundeld in zes boeken) en de Dirwan-i Sjams-i Tabrizi (liefdesgedichten opgedragen aan zijn geestelijke leraar). Roemi stierf in Konia, Turkije, in 1273.

In Nederland genoot Roemi tot voor kort in beperkte kring bekendheid. Zijn werken zijn in de eerste helft van de vorige eeuw uit het Perzisch vertaald door prof.dr. R. van Brakell Buys, Het tijdschrift *Castrum Perigrini* heeft, in de tweede helft van de vorige eeuw, vaak verzen van Roemi en zijn 100 jaar jongere collega Hafiz gepubliceerd.

Dronkenschap en nuchterheid

In de gedichten van dichters uit het Midden-Oosten kom je het vaak tegen: “dronken van wijn verlieten we de kroeg”. Ook Roemi speelt daar mee, het lijkt soms of hij het erom doet, de Islamitische wetgeving, de Sharia, die alcohol verbiedt, te tarten. Soefies spreken over een “tweede nuchterheid”. Dat betekent allereerst de normale nuchterheid, dan de extase en daarna de tweede nuchterheid. In een zeer oud geschrift staat dat de toestand van dronkenschap - geestelijke dronkenschap dus - voert tot die tweede nuchterheid. Er wordt gezegd dat extase, mystieke dronkenschap, ook betekent “uittreden uit de taal”.

*Weer zijn wij dronken uit het wijnhuis gekomen,
Weer zijn wij bevrijd van hoog en laag.
Alle dronkaards waren blij en sloegen aan het dansen.
Klap in je handen idolen, klap in je handen.*

Het wijnhuis, de kroeg, staat voor de gebeds- en meditatie ruimte. Zo staan de gedichten bol van symbolen die wij als westerse lezer niet kennen, maar die door verdieping in het werk van Roemi duidelijk worden.

*Kom, kom, wie je ook bent,
Zwerover, vuurvereerder, jij die steeds weer verdwijnt.
Dit is geen karavaan van wanhoop.
Het geeft niet dat je je belofte hebt gebroken,
Duizend keer of meer, kom toch,
Kom toch weer.*

Pelgrimage

In december 2012 ondernam een groep vrienden een pelgrimage, om de Urs van Roemi bij te wonen. De 740ste sterfdag, Urs, van Roemi, viel op 17 december van dat jaar. Hij wordt nog elk jaar “gevierd”. Het is een feestdag omdat het sterven als de hereniging met God gezien wordt, een “huwelijksdag”. Jaarlijks komen er duizenden mensen van over de hele wereld naar Konia om de Urs van Roemi te vieren.

Sjams en Roemi

We lopen in de voetstappen van Roemi. Allereerst gaan we respect aan Sjams van Tabriz betuigen. Hij was een van die mensen, die altijd weer verdween, tot groot verdriet van Roemi. Hij was een wijze, die zich totaal niet aan de wetten van zijn tijd wilde houden, een non-conformist. Dat de invloedrijke, intellectuele professor Mawlana Djalalu'ddin zich zo door die “dwaas” liet beïnvloeden begrepen zijn familie en zijn studenten niet. Het allereerste ontmoetingspunt, in wat nu een drukke winkelstraat is, staat gemarkeerd met een klein monument, waarin kaarsen branden. Sjams wachtte hem op, op een dag in december 1244, omdat hij in een visioen gezien had dat Roemi zijn hartsvriend zou worden. Roemi was, omringd door zijn studenten, op weg naar de nieuwe moskee, een eindje verder op de heuvel gelegen. Sjams, gehuld in een zwarte cape van armoedig allooï, staat op en stelt de professor een mystieke strikvraag. Toen Roemi de diepgang achter deze vraag begreep viel hij flauw. Nadat hij weer bij was gekomen liepen de twee weg en lieten de studenten verbouwereerd achter. Ze brachten weken en maanden samen door in mystieke conversatie en lieten niemand meer toe in de ruimte waarin ze zaten. Vanaf dat moment begon Roemi's leven als mysticus en

dichter vorm te krijgen. Ze schreven veel gedichten samen, waarvan een recente bundeling te lezen is in Coleman Barks, *The Big Red Book*. Roemi was niet meer geïnteresseerd in quasi wijzen, nu hij “wat hij dacht dat God was, in een menselijke wezen had ontmoet”.

*De spiegel tussen ons in raakt beslagen terwijl ik spreek
Jouw gezicht in water, ik reik ernaar.
Het werk raakt troebel.
Zelfs vriend en geliefde zijn hier verkeerde woorden voor.
Zelfs ahhhh trekt zich terug in mijn mond.
Zoals de maan achter een wolk verdwijnt en weer tevoorschijn komt.
Een zuiver stille blik is beter.*

Als Sjams verdwijnt, weer verschijnt en weer verdwijnt en op een gegeven moment voorgoed verdwenen is, is Roemi ontroostbaar, maar leert uiteindelijk de les, dat Sjams voor altijd in zijn hart zal wonen en op deze wijze dichterbij is dan ooit. Dit was de laatste en moeilijkste les die Sjams Roemi kon leren. Nu kan hij beginnen aan zijn belangrijkste levenswerk.

We zijn op weg naar het Mewlana museum, voorheen een plaats waar de Mewlana Soefi-orde (naar Roemi vernoemd) bijeenkwam. Het is heel goed gerestaureerd met beloopbaar glas gelegd over de oude opengelegde muren en opgravingen met vondsten. In vitrines zijn voorwerpen uitgestald en wassenbeelden, alsof het echte taferelen waren. Je krijgt hierdoor een goed beeld hoe het vroeger was. Je ziet hier ook de typisch Turkse drum, daf, die grote platte schaal, waarachter ijzeren rondjes zitten, die meeritselen op het ritme. Daarnaast is er natuurlijk de cilindervormige bruine hoed, die derwisjen bij het wervelen dragen, te zien (hierover later meer). Op de achtergrond een schilderij met een Ney-speler. Zo is het hele museum ingericht, per onderwerp, dus is er ook een zaal met literatuur in prachtige oude handschriften en kalligrafieën in grote banden.

Na het eten worden we getrakteerd op een concert door een Ney-speler. Roemi refereert in zijn verzen veel aan de Ney, een grote bamboe fluit. De fluit wordt gezien als een hol riet waar de adem van God doorheen kan stromen en wordt daardoor vergeleken met het menselijke lichaam.

*De rietfluit verlokt ons
Ze wordt aangeblazen door het liefdesvuur,
De liefdesgloed doet de wijn fonkelen.
De rietfluit is de metgezel
Die de vriend van wie hij is gescheiden trouw blijft,
Zijn weeklacht heeft onze sluiers gescheurd.*

De derwisjdans

Er zijn verschillende overleveringen over het ontstaan van de derwisjdans. Eén ervan is dat Sjams hem aan Roemi heeft geleerd en dat Roemi hem verder heeft ontwikkeld. Een andere versie luidt dat Roemi mooie muziek uit een huis hoorde komen en daar spontaan op begon te dansen. Later, als zijn oudste zoon Sultan Welad, de Mewlana Soefi Orde sticht, die nog steeds bestaat, wordt deze dans als onderdeel van hun rite verder ontwikkeld. Duidelijk is dat, ten tijde van Roemi, het toen heersende Sultanaat vrij orthodox was en musiceren, dansen en zingen niet

toestond. Roemi maakte van de dans een gebed, heel ingetogen en serieus, zoals we tijdens deze reis keer op keer zien en zo kon hij de grenzen van dat wat toelaatbaar was enigszins oprekken.

In de zaal zijn de muzikanten vast de sfeer aan het opbouwen, het ritme van de dafs (grote platte drum) en tampuren (snaarinstrument) wordt allengs opgezweept en de mannen bewegen heftiger op de muziek en zingen ondertussen hun zikr (een gebed of meditatie waar aan de eenheid van God herinnerd wordt),

tot op een gegeven moment de muziek aangeeft dat de Derwisjen binnenkomen met een zwarte cape om hun witte gewaad gedrapeerd en de bruine hoge hoed op. Heel rustig en meditatief lopen zij de zaal in, voorafgegaan door hun sjeik. Dit alles gaat heel stil en je kunt zien en voelen dat er diepe concentratie is. De muziek geeft aan dat ze een voor een opstaan, vervolgens laten ze hun cape vallen en gaan naar de sjeik, ze buigen voorover, met hun hoge bruine cilindervormige hoeden op, alsof ze het gebed van de Sjeik over zich heen willen laten gaan en pas daarna beginnen ze langzaam te wervelen. Heel stil en rustig als het openen van de bladeren van een bloem ontvouwen ze hun handen en armen om dan langzaam aan in de typische derwisjhouding te komen: hun rechterarm omhoog geheven met de handpalm open en hun linkerarm naar beneden en de hand naar de aarde gericht. Deze houding staat symbool voor het ontvangen van de zegen van God en het doorgeven ervan naar de aarde, hun hoofd een beetje schuin; en zo draaien ze om hun eigen as, zoals sterrenconstellaties in het heelal. Als ze stoppen vouwen ze hun armen over elkaar net als bloemblaadjes dat 's avonds doen.

*Dans, als je opengebroke bent.
 Dans, als het verband eraf getrokken wordt.
 Dans in het midden van het gevecht,
 Dans in je bloed,
 Dans als je volkomen vrij bent.*

(Verband, gevecht en bloed moet je hier zien als symbolen voor het gevecht met jezelf).

We lopen verder in Roemi's voetstappen en bezoeken de bovengenoemde Alaeddin moskee die Roemi frequenteerde en die in zijn tijd gloednieuw was. Opvallend eenvoudig van structuur, binnen zijn er mooie zuilen met interessante kapitelen, die waarschijnlijk uit een kerk zijn gesloopt. De Mirhab is bijzonder mooi gemaakt van oude blauwe tegels. We zitten er een tijdlang in stilte. Buiten op het terras van de moskee kijk je uit over een heel modern gedeelte van Konia. De moskee lijkt wel als een Romaanse kerk gebouwd.

Liefde

Op een dag ga ik in mijn eentje de buurt verkennen, het is koud, Konia ligt op een plateau van 1000 meter hoog. Ik loop verder in de voetstappen van Roemi en besef terdege dat het er in zijn tijd volkomen anders uitzag. Konia is een moderne stad en je moet heel goed zoeken naar een oude wijk. Die kom ik tegen met kleurrijke winkels met hangende gedroogde tuinen aan de gevels, kleding, kachelpijpen en ander huishoudelijk gerief. Marktkramen met hoog opgestapeld fruit, noten, groenten, verse vis en warempel daar is ook nog een stukje oude stadspoort.

In het hart van Konia, klopt ook "het hart" van Roemi in zijn schrijn. Ik loop naar binnen 's ochtends heel vroeg om lange rijen voor te zijn, om hem mijn respect te betuigen. Het is een groot museum geworden

dat nog steeds in beheer is van de familie. Vanaf Sultan Welad heeft de familie zich ingezet om de archieven en het erfgoed zo goed mogelijk te bewaren en te beheren en het is daaraan te danken dat we nu zoveel weten over Roemi. Ik loop volkomen onbevangen naar de tombe toe, het is groots met een enorm groen/goudkleurig kleed eroverheen gedrapeerd en twee tulbanden er bovenop. Ik sta er vlak voor in diep respect en dan volkomen onverwachts komt er een golf van, ja wat eigenlijk, van liefde over me heen. Er klopt ook nog "een "hart" in het hart van Konia. Het overweldigende gevoel is me lang bijgebleven. Dit was de diepste ervaring van deze reis en een bekroning op de pelgrimage.

*Op ieder moment komt er liefde van alle kanten,
 Dan maar geen sightseeing meer.
 We gaan voor pure leegte,
 Reizen met vrienden, waar we eens mee woonden,
 Verder dan de engelen, verder dan de geesten,
 naar onze majestueuze moederstad.
 Laad jezelf op, zeg vaarwel tegen deze stoffige plaats
 Jong geluk rijdt voor ons uit.
 Je ziel op te geven is het hoofddoel van deze karavaan
 Met vooraan de uitverkorene als leider
 Diegene waar de maan bij kwam bedelen!
 Drink genoeg wijn, zodat je ophoudt met praten
 Jij bent een geliefde en liefde is de tavernen
 Waar niemand weet wat waarheid is.
 Zelfs als de dingen die je zegt gedichten zijn,
 Zo solide als een zak met het goud van Salomon,
 Ze worden overbodig.*

Verhaal uit 1001 Nacht

Op een avond na een meditatie bij Soefi-meester Ali Baba, gaan we op goed geluk naar een concert van een Iranese Setar-speler. We melden ons bij een tapijtwinkel. Niemand weet precies wat waar(heid) is en zo treden we echt in de voetstappen van Roemi, het is alsof we door *Duizend en een Nacht* lopen. De tapijthandelaar zegt dat de Iraniër er nog niet is en nodigt ons uit in zijn flat te wachten. We klimmen de trappen op en komen boven, waar het ijskoud is en rommelig, met tapijten

overal, niet alleen op de grond maar ook langs de wanden en op de kussens op de grond. Hij verdwijnt en een tijdlang zitten we met elkaar te keuvelen, dan komt er thee en warmen we ons aan de hete vloeistof in de typische tulpvormige glaasjes. Weer gebeurt er een tijdlang niets totdat er opnieuw gestommel op de trappen klinkt en de tapijthandelaar ons komt vertellen dat het concert in het nabijgelegen hotel gaat plaatsvinden. Buiten wemelt het van in wit geklede mensen en te midden van hen staat ook de in het wit geklede sjeika, die ons hartelijk welkom heet. We blijken de gast te zijn van een Letse Soefi-orde. We zitten op een portaaltje, met een trap naar beneden en een omhoog. Elke tree is een stoel en tussendoor krioelt het van de witte mensen, die allerlei lekkers en thee komen rondbrengen. Na enige tijd verschijnt de Iraniër in een rood jack, dat fel contrasteert tussen het wit en begint zijn instrument te stemmen. Dan krijgen we een virtuoos concert. Na afloop kreeg hij van ons een daverend applaus, maar, zei hij, "ik was het niet, het was God die het spelen overnam". Het duurt nog enige tijd voordat mijn hoofd het hoofdkussen raakt.

Tot slot

Het wordt nog allengs drukker in Konia, er worden veel voetstappen in die van Roemi gezet en hij ligt daar maar onder zijn turkooizen toren als kloppend hart heel stil te zijn. Het hele centrum van de stad, rond de tombe van Roemi is afgezet. President Erdogan komt die middag een bezoek brengen, in het kader van de vieringen rond Roemi. Soefisme, hun bijeenkomsten en het Derwisjdansen is nog steeds bij de wet verboden in Turkije. Het wordt weliswaar oogluikend toe-gestaan, maar het is indertijd door Atatürk verboden. Via een grote omweg bereik ik toch ons hotel om de volgende dag weer op te stijgen op vleugels van liefde.

In Vogelvlucht

Aan boord gaan van verlangen dat kliefde
Opstijgen op vleugels van lichte angst

Intense stijging op vleugels van liefde
Neerdalen in harten, open gezichten en dans

Op een dag zonder schroom
bij de schrijn van Mawlana

Verwelkomende wijn in grote stroom
Opent zich een stralend Nirwana

Spoelde me aan de toog van de bard
en wortelt sindsdien diep in mijn hart.

Umtul Valeton-Kiekens

Verantwoording:

Alle gedichten (behalve het slotgedicht van mijn hand) zijn van Roemi en door mij vanuit de Engelse vertaling van Coleman Barks vertaald.

De biografische gegevens van Roemi en Sjams komen uit introducties van Coleman Barks uit diverse door hem opnieuw bewerkte en vertaalde bundels met gedichten van Roemi.

Onze stichting heeft de status van een ANBI-instelling. Een donateur draagt minimaal E 25 bij

BANK ING / IBAN: NL 16 INGB 0004 2566 74 / BIC: INGBNL2A

BANK ABN-AMRO / IBAN: NL 79ABNA0447054678 / BIC: ABNANL2A